

NOORDER *licht*

Anna van Praag

NOORDER *licht*

LEMNISCAAT ROTTERDAM

Van Anna van Praag verschenen bij Lemniscaat

Kom hier, Rosa

Een heel bijzonder meisje

De auteur ontving voor dit boek een projectsubsidie
van het Nederlands Letterenfonds

© 2020 Anna van Praag

Omslag en boekverzorging: Marc Suvaal

Nederlandse rechten Lemniscaat b.v.,
Vijverlaan 48, 3062 HL Rotterdam, 2021
ISBN 978 90 477 1253 4
NUR 284

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt
door middel van druk, fotokopie, microfilm, geluidsband of op welke andere
wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Druk- en bindwerk: Wilco, Amersfoort

Dit boek is gedrukt op milieuvriendelijk, chloorvrij gebleekt en verouderingsbe-
stendig papier en geproduceerd in de Benelux, waardoor onnodig en milieuver-
ontreinigend transport is vermeden.

Kijk voor meer informatie op
www.lemniscaat.nl

1 Het ongeluk

Ik doe mijn riem lekker niet om.

Ik zie papa kijken en zeg snel: 'Weet je wel dat ik een belangrijk voetbaltoernooi mis morgen?' Alsof hij weet wanneer ik moet voetballen en tegen wie. Mijn vader is zo iemand die denkt dat buitenspel betekent dat je buiten de lijnen van het veld staat.

'Je kunt op het eiland vast goed hardlopen,' zegt hij. 'Heb je je sportschoenen bij je?' Hij kijkt even naar mijn voeten.

'Ik heb alleen maar gympen.'

'Misschien kunnen we samen wat gaan joggen,' zegt hij enthousiast. Ik schiet in de lach. 'Dat is te laat voor jou, pap. Je conditie is allang dood.' Bij ons thuis zijn mama en ik de sportievelingen.

We rijden met zwiepende ruitenwissers in een lange rij auto's, met industrieterreinen rechts en links, iedereen gaat net naar huis. Vrijdagmiddag, het begin van de herfstvakantie, best wel dom om nu in de auto te stappen. Waarom konden we niet gewoon morgen met mama vertrekken?

Op mijn telefoon check ik of mijn cijfers al binnen zijn. De berichtjes van mijn voetbalteam bekijk ik expres niet, mijn vriendin van school stuur ik een gapende selfie.

‘O, pap, ik moet trouwens een filmpje over je maken.’

‘Over mij?’

‘Ja, voor maatschappijleer. Iets over hedendaagse helden.’

‘Zei je nou helden?’ Hij staat vol op zijn rem, een vrachtauto voegt scherp in. Er wordt getoeterd.

‘Dat moest van mijn leraar. Iets met je werk.’

‘Ik maak sponzen.’

‘Ik weet het. Maar mijn leraar vindt dat dus tof, of zoiets.’

Mijn vader maakt natuurlijk niet zomaar sponzen, niet die voor in de keuken, het heeft met de zee te maken en ook met het milieu. De letterlijke woorden van mijn leraar waren: ‘Als ik jou was, zou ik je vader als onderwerp nemen. Die man doet volgens mij keihard zijn best om de wereld te redden.’ Mijn vader zelf is daar meestal een stuk bescheidener over.

‘Als jij dat graag wilt, dan doen we dat,’ zegt hij, ‘o, en Ive, doe je riem nou om.’ Mijn vader weigert een nieuwe auto te kopen. Deze is zo oud dat er niet eens een alarm afgaat als je je autogordel niet omdoet. Die snijdt ook altijd in je schouder, daar heeft mama een speciaal kussentje voor. Ik zie het zelfs liggen, maar het is van mama, dat ga ik niet zomaar pakken.

We kruipen langzaam de file uit en vervolgen ons leuke tripje over snelwegen langs een of ander kanaal. Ik zie dat ik mijn telefoon vergeten ben op te laden en maak de riem weer los om te kijken of ik misschien mijn powerbank in mijn zak heb.

‘Ive.’

‘Mijn telefoon is bijna dood.’

‘Kun je niet...’

Ik schud mijn hoofd. Het kabeltje zit heel onhandig in mijn rugtas in de achterbak, dus ik leg mijn telefoon maar voor me op het dashboard.

Mijn vader kijkt even opzij. ‘Begin je toch een beetje zin te krijgen?’

Ik haal mijn schouders op.

‘De Waddeneilanden zijn zo prachtig, Ive. De stranden, de weidsheid, de zee...’ Mijn vader heeft erg zijn best gedaan met het regelen van deze vakantie.

‘Je kunt nu toch niet in de zee zwemmen.’

‘Ik weet anders wel iemand die het niet met je eens is.’

We lachen allebei. Als mama water ziet, dan duikt ze erin, ook als niemand anders nog durft.

‘Maar serieus,’ zegt papa, ‘ik heb mooie herinneringen aan juist dit eiland in de winter. Toen je moeder en ik daar zaten als biologiestudenten konden we er geen genoeg van krijgen. We waren de hele dag op het wad, dat moest natuurlijk voor ons onderzoek, maar alles was even prachtig en...’

‘Toen kwam de zee op en moesten jullie schuilen in een drenkelingenhuisje en toen werden jullie verliefd.’ Daar is dit hele reisje om te doen: nog een keer terug naar de plek waar het allemaal begon.

Mijn vader bijt op zijn wang, maar mama is er niet om ‘Je doet het weer, dommie’ te zeggen.

Doet mijn vader eens een keer zijn best en regelt hij de vakantie in plaats van mama – komt ze zelf een dag later! Papa was vet teleurgesteld: ‘Moet dat werk in het asiel echt precies nu?’

‘Niet alleen jouw werk is belangrijk,’ zei mama kattig. En dat de zwerfhonden uit Spanje niet zomaar even opzij geschoven konden worden. Ze bleef de rest van de avond chagrijnig.

Ik pak weer even mijn telefoon en stuur mama een appje om haar succes te wensen met de zwerfhonden. Ze is natuurlijk niet online: mama vindt telefoons verschrikkelijk. Ze wilde ook heel lang geen smartphone en was woedend toen de Uniheks mij een oude van haar gaf voor mijn verjaardag. Toen zat ik al in de brugklas.

De ruitenwissers werken hypnotiserend. Net als de warmte en de stilte in de auto. Mijn vader zet de radio aan. Er is zo’n praatprogramma waarvan hij weet dat ik er niet tegen kan, dus hij zoekt een paar andere zenders.

En natuurlijk komt precies dan ons autolied. Het lied dat we altijd met zijn drietjes zingen als we een lang stuk moeten rijden, lekker hard en vals. Papa zapt door alsof hij het niet gehoord heeft – misschien hoorde hij het ook echt niet.

Ik kijk even opzij. ‘Niet op je wang bijten, Sjoerd,’ zeg ik met de stem van mama.

Hij schrikt op. ‘Doe ik het weer? Dank je.’

We lachen even en hij zegt dat ik dropjes moet pakken uit het dashboardkastje. Vroeger deden we samen vaak ‘snoepje pik’ met autodrop. Ik zat toen ook vaak op zijn schouders. ‘Alsof ik twee kinderen heb in plaats van één,’ zuchtte mama wel eens als ze papa en mij voorbij zag stormen: ik boven op de strijkplank die papa hoog boven zijn hoofd hield, dat was dan zogenaamd een surfplank. Alle vriendjes wilden altijd meespelen met mijn vader: speurtochten, brandweermannetje (de stofzuigerslang bluste de grootste branden)...

Tegenwoordig ben ik een beetje te zwaar om op een strijkplank te zitten. En als je veertien bent blus je ook geen branden meer met een stofzuigerslang. Wat doen andere kinderen van mijn leeftijd eigenlijk met hun vaders? De mijne houdt niet eens van voetbal, het is bijna altijd mijn moeder die langs de lijn staat.

Hoelang zei papa nou dat deze autorit duurde? Ik leg mijn hoofd tegen het koude, natte raam, mijn sjaal eronder.

‘Ive? We zijn er bijna.’

Ik schrik op. Mijn vader ziet er verfrommeld uit. Buiten regent het nog steeds. Kun je wel naar dat drenkelingenhuisje in de regen? Is het dan nog steeds zo prachtig als papa zegt?

‘Pap? Ik moet plassen.’

‘Ik ook. Wacht maar even tot we op de boot zijn.’

‘Dat kan ik niet.’

‘Tuurlijk wel. Als ik het kan, kun jij het ook.’ Hij kijkt even opzij. ‘En doe nou toch je riem om.’

‘Nee.’

Hij rijdt gewoon door, dat is volgens mij kindermishandeling.

‘Misschien staat dat drenkelingenhuisje van jou en mama er niet eens meer. Of is het veranderd in een toeristenmuseum.’

‘Nou, dan hoeft Marente zich in ieder geval niet los te scheuren van haar geliefde straathondjes, kan ze lekker thuisblijven.’ De laatste tijd noemen mijn ouders elkaar ineens bij de voornaam als ze over elkaar praten.

‘Pap! Dat is een rotopmerking.’

‘Ja, hè?’

Soms is het best irritant dat mijn vader nooit boos wordt. 'Als jij het niet zo lastminute had bedacht, had mama best iets met het asiel kunnen regelen,' zeg ik.

'Spontane acties zijn de beste.'

'Alsof jijzelf ooit tijd maakt van je werk. Je werkt gewoon door als ik een voetbaltoernooi heb of een ouderavond van school. Andere vaders missen nooit de ouderavond van hun kind, hoe belangrijk ze zelf hun werk ook vinden. Die gaan op vakantie met dat kind, die...' Ik lijk mama wel.

'En wat doen we nu dan? En vorige zomer in Frankrijk?'

'Dat had mama geregeld, die camping in Frankrijk. Alles had zij uitgezocht en geboekt. De tent had zij opgezet. En jij moest eerder terug naar Nederland.'

'Ik had er anders een belangrijk congres voor afgezegd.'

'Net zo belangrijk als een vakantie met je dochter?'

'We zijn nu toch op vakantie, dat zeg ik net. En als Mariente morgen komt, dan zul je zien...'

'Het Noorderlicht, dát is pas een vakantie.'

'Het Noorderlicht?' Het is ineens heel druk op de weg, mijn vader knijpt zijn ogen tot spleetjes om door de regen heen te kunnen kijken.

'Mama, jij en ik, helemaal naar Lapland, skipakken aan en...' Altijd als er iets over het Noorderlicht op tv is, dan kijken we dat met zijn drietjes, al jaren. Of reportages in kranten en tijdschriften, die sparen we.

'Het Noorderlicht is ons grote plan,' klinkt mijn vader, 'natuurlijk is het dat. Maar dit reisje naar de Wadden is ook heel speciaal voor mij en je moeder.'

'Lekker blijven dromen, pap.' Mama heeft een heel

andere bedoeling met deze vakantie. Als papa beter naar haar had gekeken de laatste tijd, was het hem misschien opgevallen dat ze wel verdacht vaak op haar telefoon zat – zeker voor iemand die zo'n hekel heeft aan telefoons. Je hoeft maar één blik op haar berichten te werpen en je ziet dezelfde naam steeds terugkomen: Clara. Voor háár wil mama naar het eiland, voor Clara en haar vijftig paarden.

'Ive, we gaan heus nog wel een keer naar het Noorderlicht,' begint mijn vader, 'wanneer...'

'Pap! Ik ben al bijna uit huis. En ik hoef dat stomme Noorderlicht al helemaal niet meer.'

'Dat licht loopt niet weg, Ive. En ik beloof je, op een dag...'

'Hou nou eens op met dingen te beloven die nooit gaan gebeuren!' Ik klink écht als mama.

Mijn vader veegt de condens van het raam weg om beter te kunnen kijken. 'Stel je niet zo aan, je weet toch dat...'

'Je de wereld moet redden? Wat kan mij die wereld schelen.'

'Ivepiefje, ik snap dat je...'

'Ik luister niet als je me zo noemt, hoor.'

'Ive, verdomme.' Nu is het me toch gelukt om mijn vader boos te maken, echt knap. 'Ik hoef je toch niet uit te leggen dat ik van je hou,' schreeuwt hij. 'Dat ik duizend keer liever met jou en Marente...'

'Laat mama erbuiten.'

'En jij mag het wel over haar hebben? Makkelijk hoor. Dat je moeder en ik af en toe een beetje... Dat betekent echt niet dat ik jou...'

'Lalalalala.' Ik heb mijn handen voor mijn oren. Het zou een grappig filmpje kunnen zijn: twee mensen in

een piepkleine ruimte, de ramen van de auto beslagen,
schreeuwende vader en zingend kind.

‘Ive, doe dit nou niet.’

‘Lalalalala.’

‘En nu hou je...’

... op.

Denk ik dat papa wil zeggen.

Of nou ja, dat denk ik later. Als ik terugdenk.

Want op dat moment gebeuren er nogal veel dingen
tegelijk.

Ik ben dus aan het zingen. Of meer aan het gillen.
Maar ik kijk wel, of misschien zelfs extra goed omdat ik
mijn oren dicht heb. Ik zoom in op de vader, die zich naar
het kind buigt en zijn hand opheft om (denk ik) de han-
den van mijn oren te trekken. Maar op de achtergrond
wordt ineens alles donker door een enorme muur die alle
zicht vertroebelt.

Mijn gedachten worden glashelder en gaan in vertraging.

Dat is geen muur.

Dat is een vrachtwagen.

Die is veel te dichtbij.

Dit. Gaat. Niet. Goed.

Papa maakt in de verte een brullend geluid. Hij remt zo
hard als hij kan.

Ik vlieg van mijn stoel naar voren, zie nog in een flits
hoe mijn telefoon met mij door de lucht schiet. Nog meer
flitsen. Glas, overal glas. Daar gaan we, denk ik.

Daar.

Gaan.

We.

‘Ive?’

‘Ive?’

‘Ive?’

‘Ive, o god. Bel 112.’

‘Is al gebeurd.’

Niks aan de hand, wil ik zeggen. Het valt allemaal mee, hoe zeggen ze dat: het is met een sisser afgelopen. Met de schrik vrij. Maar ik kan nog even niet praten. Eerst moet ik denk ik mijn ogen opendoen. Als ik durf.

‘Sit back and enjoy the ride.’

Wie zegt dat?

Nu moet ik toch echt weer om me heen gaan kijken. Ik lig voorover op het dashboard van de auto in een soort glitterzee. De deuren staan allebei open, de regen waait naar binnen. Ook aan de voorkant, gek genoeg.

Bij de deur staat een meisje, de regen loopt over haar voorhoofd.

‘Papa?’

‘Die is hulp halen,’ zegt het meisje. Ik ken haar niet en toch komt ze me bekend voor. Misschien zit ze bij me op school? Nee, dat zou ik weten met dat uiterlijk. Of is ze soms een bekende vlogger? Ze ziet er interessant genoeg voor uit. Pikzwart steil haar, zwart leren jasje, ringen die als slangen om haar smalle vingers kronkelen. Alles is wazig en grauw, maar het meisje zie ik in een soort volgsport.

‘Wat is er gebeurd?’ Mijn stem is heel zacht, maar ze hoort me toch. ‘Je vader heeft jullie auto in de prak gere-den,’ zegt ze rustig, ‘en omdat jij niet in de riem zat, ben je met je hoofd tegen de voorruit geknald. Die al versplinterd

was trouwens.’ Nu zie ik het: die glitterzee bestaat gewoon uit allemaal stukjes glas.

Ik grijp naar mijn gezicht. ‘Is dat bloed?’

‘Niet aankomen.’ Het meisje pakt mijn handen. Die van haar zijn koud en nat van de regen. ‘Het is niet zo erg,’ zegt ze lief, ‘gewoon heel veel schaafwondjes.’

‘Schaafwondjes.’ Ik weet ineens weer hoe het voelt als je met je knieën op het grind valt. Die pijn.

‘Geen paniek dus,’ zegt het meisje glimlachend, alsof ze met me mee gedacht heeft. ‘Je houdt er niks aan over, denk ik. Niet eens een hechtinkje.’

Ik staar naar haar gezicht. Het is wit met donkere ogen en nergens een pukkeltje. Ze is knap, zelfs met nat sliert-haar. Of misschien juist daardoor.

Achter het meisje zie ik ineens mijn vader die naar een ambulance aan het rennen is. De ambulance zit vast in de file. Dat zie ik allemaal omdat de auto dwars op de weg staat, heel gek. Ik wil roepen dat alles goed is, stil maar papa, maar alles trilt zo in me.

‘Niet bang zijn,’ zegt het meisje zacht en ze strijkt het natte haar van mijn wang. ‘Dat hoeft echt niet. Je hebt een ongeluk meegemaakt en het overleefd, hoe cool is dat?’

Ik staar haar aan. ‘Wie ben jij?’

‘Je kent me wel, hoor.’

‘Ik dacht al zoiets, maar...’ Ik grijp naar mijn hoofd. ‘Au.’

Het meisje knikt. ‘Je hebt keihard je hoofd gestoten. Niet te hard nadenken. Ik ben Evi, weet je het weer?’

‘Hoi Evi. Wat doe je hier?’

‘Ik was net als jij op weg naar de boot.’

‘Wat? Welke boot?’

‘De boot naar het eiland. We zijn er bijna.’

‘Maar...’ Ik heb een ongeluk gehad, hoezo boot?

‘Je ligt toch niet in coma of zo?’ zegt Evi vrolijk.

Mijn gedachten zijn in de war. Wie is dit meisje? En waar blijft papa toch?

Evi legt haar koude hand weer op mijn wang. ‘Je wilde toch graag naar dat eiland? Samen met je ouders? Dan moet je nu geen spelbreker zijn. Je zult zien, het is best te doen daar.’

‘Ik wilde helemaal niet...’

‘En ik ben er nu, dus je bent niet alleen.’ Dat zegt ze zo lief dat de tranen me in de ogen schieten. Evi knipoogt. ‘Ik ga je helpen. Kom om te beginnen eens overeind. Je ligt nu wel heel dramatisch midden in al dat glas.’

Langzaam ga ik rechtop zitten.

‘Ze is wakker,’ zegt iemand achter Evi.

En dan is daar ook eindelijk mijn vader. ‘Ive!’ Hij grijpt me stevig vast. ‘Hoe voel je je?’ Achter hem staan de mannen van de ambulance in van die felgele pakken. Eentje buigt zich over me heen en stelt allemaal domme vragen. Hoe ik heet. Of ik weet waar ik ben. Of ik mijn armen en benen kan bewegen. Ik zie Evi achter hem een beetje superieur glimlachen, ze is bescheiden opziggestapt. Waar ken ik haar toch van? In ieder geval van lang geleden, volgens mij.

‘Doet dit pijn?’ Mijn gezicht wordt schoongemaakt.

‘Nee, niet echt. Maar wel dat mijn vader de hele tijd zo hard in mijn hand knijpt.’

Iedereen moet lachen en mijn vader laat mijn hand een beetje losser. ‘Lieve schat. Je hebt me ook zo verschrikkelijk laten schrikken.’

Wie maakte wie nou aan het schrikken, wie heeft dat ongeluk nou veroorzaakt? Dat denk ik, maar ik zeg het niet. Niet nu. Ik voel me heel raar, ik had net zomaar dood kunnen zijn.

De mannen van de ambulance zeggen tegen mijn vader dat ze denken dat er niet veel aan de hand is. Maar dat ze wel nog even in het ziekenhuis een paar dingen willen checken.

‘Kun je staan?’

Natuurlijk kan ik staan. Even ben ik duizelig, maar ik loop gewoon door. Dwars door de regen. Nu pas voel ik hoe doorweekt ik ben.

‘Wacht, Ive, ik ga mee in de ambulance.’ Papa grijpt me weer vast.

‘En de auto dan?’

‘Dat komt wel goed, lieverd.’

‘Daar kun je nu toch niet mee rijden, met die voorruit,’ zegt een van de mannen. De deuren van de ambulance staan open. Ik kijk naar onze auto in de verte, het ziet er zielig uit. De politie is het verkeer eromheen aan het leiden. ‘Maar hoe moet dat met onze spullen?’

‘De koffers en tassen worden naar het ziekenhuis gebracht,’ zegt iemand.

‘En mijn telefoon!’

Ineens komt Evi weer naar me toe. Zij en een politieagent geven mijn rugzak en mijn telefoon aan.

‘Die is stuk,’ zegt Evi gelaten.

Inderdaad, ook het scherm van mijn telefoon is gebarsten, net als de voorruit van de auto. Ik druk op de knoppen maar er gebeurt niets, alles is zwart.

Pas dan begin ik te huilen.